І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 6. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY, 12, 1965 No. 6. VOL. LXXII.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

Понеділок, 11-го січня 1965

В АМЕРИЦІ

НА СХІДНЬОМУ УЗБЕРЕЖЖІ ЦІЄЇ КРАЇНИ 11-го січня почався страйк портових вантажників в числі понад 60 000, який спаралізував всі східні порти від Мейну до Мехіканської затоки. Кораблі, знаючи загрозу страйку, старалися виїхати ще в неділю 10-го січня з портів. Гірше є з тими караблями, які прибувають до східніх портів, бо не буде кому їх вивантажувати.

СПІЛЬНА КОНГРЕСОВА КОМІСІЯ В СПРАВІ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ опублікувала висліди слідства в справі катастрофи атомового підводного човна „Трешера", який затонув 10-го квітня 1963-го року, спричинивши смерть 129-ох моряківків, занурившися глибоко у воду у віддалі 220 миль на схід від Кейп Коду. Слідство виявило, що підводний човен „Трешер" дістав дозвіл виконувати вправи в глибокому занурюванні, хоч до таких вправ він не був приготований, бо, між іншим, не були ще вдосконалені водопроводи. Докладна причина цієї катастрофи не є відома, але слідчий суд фльоти передбачає, що причиною нещастя були саме злі водопроводи.

АМЕРИКАНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО повідомило, що воно має свій власний плян лікарської опіки над старшими особами. Цей плян є на те, щоб поборювати той урядовий проєкт, який передбачає медичну опіку в шпиталях і вдома для таких осіб, які є членами соціяльного забезпечення. Лікарі є за те, щоб старші особи мали приватне забезпечення на лікування, за яке мали б платити своїми грішми, коли їх мають, а на випадок повної вбогости користали б із стейтової допомоги.

ПОЛІЦІЇ ВДАЛОСЯ ВІДНАЙТИ В МАЯМІ НА ФЛОРИДІ вкрадені в нюйоркському Природничому Музеї самоцвіти, вартість яких виносила коло півмільйона долярів. Частину цих самоцвітів, між ними і 100-каратовий рубін, вже є в Ню Йорку. Решту мають привезти до Музею цього тижня. Але 9 діямантів злочинці вже вспіли покраяти на менші самоцвіти та комусь попродати. Поліції вдалося хитрощами змусити злодіїв до того, що вони виявили те, що вкрадені 29-го жовтня дорогоцінні камені переховуються в Маямі.

48 000 ОСІБ ЗГИНУЛИ В АВТОВИХ КАТАСТРОФАХ в 1964-му році, як про це звітує голова Крайової Ради Безпеки в Шикаґо — Говард Пал. Пригадується, що в 1963-ому році число вбитих на шляхах ЗДА виносило — 43 600. Понад 2 000 000 були поранені в автових катастрофах, а матеріяльні втрати у зв'язку з цими випадками обраховують на $8 000 000 000. Цікаве, що в перших 11-ох місяцях 1964-го року число вбитих було 43 390, а в грудні і під час Різдва та Нового року зросло до 48 000. Причини катастроф: недбайлива зміна ліній на автострадах та їзда в п'яному стані.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ ЗМЕНШИЛОСЯ В ГРУДНІ минулого року і становило 4.9% всіх робітничих сил країни. Треба пригадати, що відсоток безробітних впродовж 1964-го року виносив пересічно 5.2, в 1963-му — 5.7, а в 1962-му — 5.6. Цей відсоток в 1961-му році становив 6.7, а в 1958 році — 6.8%. Число затруднених пересічно в 1964-му році виносило 70 400 000, а число безробітних — 3 900 000.

У СВІТІ

АМБАСАДА ІНДОНЕЗІЇ в Об'єднаних Націях „пакується". Генеральний секретар ОН У Тант все ще не дістав формальної відповіді на свій заклик до індонезійського президента Сукарна, щоб той перевірив своє рішення щодо виступлення Індонезії з Об'єднаних Націй. Поки наспіє таке формальне повідомлення, прапор Індонезії висітиме поруч із 114 іншими прапорами членських держав перед палацом ОН.

ДО МОСКВИ вернувся після одномісячної відсутности американський амбасадор Фой Колер. Він заявив, що не привіз ніякого окремого листа від президента Джансона до совєтських правителів ані формального запрошення їх приїхати до Вашинґтону. Ця справа буде предметом дипломатичних розмов. Совєтська преса зустріла дуже критично звернення Президента „Про стан Унії", закинувши тому зверненню, що воно „замало мирове". Совєтська преса промовчала речення, що в якому казалось, що „ні одна більше держава у світі не стала комуністичною, а комуністична імперія почала корчитися".

НІКІТА ХРУЩОВ ЖИВЕ на „дачі" під Москвою, тій самій, де він кілька років тому приймав віце-президента Ричарда Ніксона. Хрущов дістає 330 дол. місячної пенсії, а його дружина Ніна 132 дол., крім того Хрущов користується тією „дачею" безплатно. Він відмовився бачити будь-кого з закордонних комуністичних делеґатів минулої осени та прийняти будь-котрого журналіста. Він огірчений на своїх протеґованих, які зрадили його, та переводить час на ловах і житті в родинному гурті, — повідомляє „Юнайтед Пресс Інтернешенел".

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Шарль де Ґолль вистосував персонального листа до західньо-німецького канцлера Людвіґа Ергарда в дуже приязному тоні. Де Ґолль висловив у тому листі переконання, що після порозуміння в справі цін на хліборобські продукти зросли шанси політичної єдности Західньої Европи. Зате де Ґолль далі вважає, що нема практичного сенсу актуалізуати тепер справу з'єднання Німеччини. Канцлер Ергард має приїхати до Парижу з офіційною візитою 19 цього місяця.

ОБ'ЄДНАНА АРАБСЬКА РЕСПУБЛІКА погодилась заплатити відшкодування за спалену демонстрантами в грудні мин. року американську публічну бібліотеку, а президент Нассер обіцяв дати 1.000 книжок на відбудову бібліотеки. Водночас американці признають, що літак американської нафтової компанії, що його 19 грудня мин. року два єгипетські МІҐ-и збили над територією ОАРеспубліки, не повідомив був раніше про задуманий лет над територією ОАР та що не послухав сиґналів, щоб приземлитися. Обидва американські пілоти тоді згинули. Тепер ця справа ніби притихла.

У КОНҐО військовики центрального уряду розстріляли коло 500 автохтонів в провінції Катанґа після того, як конґолійське державне військо і білі наємники здобули на повстанцях місто Стенлівіль. Розстріляні без суду були або повстанцями або їх симпатиками, але західні кореспонденти стверджують, що згинули й багато невинних осіб, що на них злобно донесли їхні особисті вороги.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ствердила в обширній статті, що у відношенні до літератури й мистецтва не буде відхилів від рішення партійного ЦК з червня 1963 року і що партія буде тільки обережно ставитися до таких талановитих поетів чи малярів, які будуть допускатись „ідеологічних помилок". Ту статтю вважають за заперечення надій, наче б наступники Хрущова плянували злагіднення курсу у відношенні до письменників і мистців. Строго „ідеологічна" цензура залишається.

НА СХОДІ АМЕРИКИ ПОЧАВСЯ СТРАЙК ПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ

Ню Йорк. — Вночі з неділі на понеділок 11-го січня почався страйк Міжнародної Спілки Портових Вантажників, який унерухомив всі порти на східньому узберіжжю від стейту Мейн до Ню Мехіко. Покинули працю 60 000 портових вантажників, один місцевий відділ яких на зборах відкинув договір, заключений їхнім проводом із представниками Нюйоркського Корабельного Т-ва. Між портовими вантажниками панує звичай, що всі інші їхні відділи страйком підтримують той відділ, який покидає працю і таким чином почався загальний страйк у всіх портах. Цей страйк відчувають як перші 1 013 пасажирів великого американського корабля „Юнайтед Стейтс", який причалив з Европи до 86-го причалу при ріці Гудсон і 46-ій вулиці. Самі пасажири мусітимуть нести свій багаж, а допомагатимуть їм тільки члени корабельної обслуги. Знаючи про загрозу страйку 20 кораблів старалися втекти з Ню Йорку ще в неділю, наймаючи якнайбільше портових вантажників. Покищо немає небезпеки, щоб в найближчих днях відчувався брак харчових продуктів. Це настало б аж тоді, коли б цей страйк тривав принаймні два тижні, але до цього не дійде, бо власники кораблів звернулися до президента Джансона, щоб він старався змусити Спілку Портових Вантажників до продовжування переговорів про закінчення страйку. Власники кораблів передали свою просьбу до Президента через асистента секретаря праці Джеймса Дж. Рейнолдса, який в неділю три години конферував в справі непорозуміння між портовими вантажниками і власниками кораблів. Рейнолдс прибуде до Ню Йорку в понеділок 11-го січня, здавши звіт про ситуацію секретареві праці В. Віллардові Вірцові, який інформує про становище на страйковому фронті президента Джансона. Провідник спілки вантажників Томас Глісон в п'ятницю 8-го січня назвав був заключений договір „найліпшим в історії", і був дуже здивований тим, що відділ нюйоркських вантажників на своїх зборах його не затвердив. Він сказав, що в понеділок конферуватиме з провідниками спілки та переконуватиме їх про те, що заключений договір є корисний для робітників, тому страйк не є оправданий. Страйк дасться в знаки в першу чергу вантажним кораблям в нюйоркському порті, яких рух є такий великий, що що 20 мінут прибуває або відпливає один корабель із нього. Страйк спричинив і те, що зовсім припиниться експорт із ЗДА із східніх портів. Кожного тижня коло 10 000 возів привозять до Ню Йорку товари, які завантажують на кораблі та вивозять до різних країн світу. Міжстейтова Торговельна Комісія звернулася до залізниць, щоб не привозили до Ню Йорку товарів, призначених на експорт, бо не буде місця, де можна б було вивантажувати їх. Коли страйк довше триватиме, то до нього можуть приєднатися 55 000 моряків.

СТИПЕНДІЙНА КОМІСІЯ УНС ПРИЙМАЄ ЗГОЛОШЕННЯ НА УДІЛЕННЯ СТИПЕНДІЙ НА АКАДЕМІЧНИЙ РІК 1965-66

Джерзі Ситі. — Стипендійна Комісія Українського Народного Союзу повідомляє, що вона вже приймає зголошення на уділення стипендій студентам на академічний рік 1965-66. Український Народний Союз, згідно з ухвалою 25-ої конвенції, створив окрему Стипендійну Комісію та приділяє тепер щорічно три стипендії в сумі дол.: 1,000, 600 і 400. Стипендійну Комісію оформлено під час річних нарад Головного Уряду УНС в травні минулого року і в її склад входять: президент Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка професор д-р Роман Смаль-Стоцький — голова, президент Української Вільної Академії Наук у ЗДА проф. д-р Олександер Архімович і головний секретар УНС д-р Ярослав Падох — заступники голови, президент Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) проф. Богдан Футей — секретар та заступниця гол. предсідника УНС пані Анна Герман, голова Головної Контрольної Комісії УНС д-р Володимир Галан, головні радні Богдан Мельник і проф. Мирон Куропась та редактор „Свободи" А. Драган — члени. Стипендійна Комісія на перших своїх нарадах минулого року встановила і ряд принципів, за якими ці щорічні стипендії УНСоюзу приділюються. До цих принципів, м. і., належать:: 1. Кожний кандидат на стипендію УНСоюзу повинен бути членом цієї організації; 2. Першенство у приділюванні стипендій мають студенти славістики із спеціяльним узглядненням україністики, студенти політичних наук і журналістики із спеціяльним узглядненням совєтознавства, та студенти правничих і педагогічних наук. Дальше, у приділюванні стипендій береться під увагу в першу чергу успіхи студента в науці, а дальше — матеріяльні потреби студента та в великій мірі його активність у будь-якій українській національній молодечій чи студентській організації, як і громадську активність. Минулого року Стипендійна Комісія призначила виїмково п'ять стипендій на загальну суму 3,500 дол. Першими стипендіями УНСоюзу на академічний рік 1964-65 були студенти: Марія Орися Пащак, Христина Марія Попадинець, Катерина Марія Лещишин, Леся Зиновія Пісецька та Олег С. Левицький.

Подання на одержання стипендій треба вносити на окремих формулярах, що їх можна одержати в головній канцелярії УНС безпосередньо, чи посередньо через секретарів Відділів УНС.

Вкінці пригадується знову, що реченець на зголошення та висилку подань на уділення стипендій УНС кінчається з днем 31-го березня і пізніше одержаних подань не розглядається.

У ВСЯКОГО СВОЯ ДОЛЯ...

РОДИНА, ЩО ПОТРЕБУЄ ДОПОМОГИ

Всч. о. Данило Ковалюк, український католицький парох Грацу і Каринтії в Австрії, інформує і просить:

Одна українська інтеліґентна родина, батько якої досі карається на Сибіру за участь в українських визвольних змаганнях, втекла з большевицького пекла до Австрії, але тут, хоч на волі, опинилася в великій потребі. Справа в тому, що чоловік, інженер-архітект і дружина, д-р філософії, не мавши ще австрійського громадянства, не можуть дістати зарібкової праці навіть на прожиток, а вони бажали б ще, щоб їхні дві доні продовжували започатковані вже студії медицини. Хто з добрих людей бажав би їм допомогти, прохаємо звертатись до:

Rev. D. Kowaluk, Storgasse 26/II, GRAZ, Austria.

У ТАНТ ВЕРНУВСЯ ДО ПРАЦІ

Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант (зліва) повернувся до палацу Об'єднаних Націй в Ню Йорку після того, як поверх місяць тому перебув важку операцію, а час реконвалесценції перевів на Дівичих островах. Посередині в темному вбранні — його заступник, лавреат Нобеля д-р Ралф Банч.

Хор „Думка" в Ню Йорку традиційним Новорічним балем започаткував український карнаваловий сезон

Ню Йорк. — Кругло дві тисячі осіб, у цьому багато відомих провідних громадян з усіх прошарків нашої суспільности, було приявних на традиційному новорічному балю Українського Хору Думка", що відбувся тут в суботу, 9-го січня 1965, в одній з найкращих і найбільше репрезентативних балевих заль Ню Йорку, в готелі Гілтон. Господарі — члени Хору „Думка" вже при вході вітали гостей, що займали місця при наперед замовлених столиках у великій та святочно удекорованій залі. Між приявними — багато молоді. На початку балю гостей привітав від імени хору заступник його голови п. Іван Бідяк. Опісля хор, насамперед мішаний і опісля чоловічий, виконали низку українських колядок. У колядці „Не плач Рахиле" сольо виконав тількищо заанґажований до Метрополітальної опери член „Думки" п. Андрій Добрянський. Хором диригував маестро Іван Задорожний, а фортепіяновий супровід виконував проф. Іван Берник. Під час балю до танців грала оркестра „Амор" із сольоспівами Ігоря Раковського та інших.

Громадська Нарада в Нюарку схвалила становище УККА щодо так зв. „культурного обміну"

Нюарк. — На заклик Комітету, створеного з визначних місцевих громадян, при співпраці з Організаціями Визвольного Фронту, тут відбулася в неділю 10 січня, в залі української греко - католицької школи, громадська нарада. Близько 300 присутніх заслухали чотири доповіді. Ред. Василь Мудрий зробив історичний перегляд національної політики Москви відносно України і української еміґрації та підкреслив, що минуле й сучасне зобов'язує українців за океаном зайняти неґативне становище до всіх, інспірованих і спонзорованих комуністичною Москвою, починів. Д-р Володимир Галан проаналізував становище української спільноти в ЗДА у минулому й тепер, сказавши, що вільні українці морально зобов'язані допомагати Україні визволитись, а з цієї настанови випливають і всі рішення та потягнення. Проф. Ів. Вовчук прийшов до висновку, що вся так звана „коекзистенція" є справою державної політики урядів ЗДА і СССР, але українська спільнота за океаном не може займати такого становища, бо Україна перебуває в стані війни з імперією. Леонід Полтава згадав про 100-річчя прибуття до ЗДА о. Агапія Гончаренка — першого українського політичного еміґранта на цій землі та про переслідування його царським урядом, а тепер — про переслідування комуністичним московським урядом українців за кордоном; назвав т. зв. „культурний обмін" — обміном без обміну і закликав вільних українських письменників у світі посилити творчу працю на базі безсмертних Шевченкових ідей. На Громадській Нараді, що нею проводив д-р Микола Чировський, виступили в дискусіях понад 20 громадян різних поглядів і напрямків, займаючи солідарно становище проти т. зв. „культобміну".

Д-р Ярослав Хмілевський помер у Балтиморі

Балтимор. — В неділю 10 січня ц. р. в полудневих годинах помер, після короткої недуги, на 69 році життя в одній з місцевих лікарень д-р Ярослав Хмілевський, видатний український лікар, учасник українських визвольних змагань та один з найактивніших громадських діячів. Після скінчення медичних студій у Празі, ЧСР., у 1929 році та нострифікації у Познані в 1933, д-р Хмілевський практикував у Станіславові та після приїзду до ЗДА в 1949 році був лікарем у стейтовій лікарні в Генрітоні, Мд., від 1951 до червня 1964 року, коли-то він перейшов на емеритуру. Лікарське звання було в д-ра Хмілевського тісно пов'язане з громадським життям. Він був одним з основників Українського Лікарського Товариства, автором численних статтей в „Лікарському Вістнику" та автором, разом із Левом Чачковським, твору „Княжий Галич". Захоплювався княжою добою України і студіював її. Покійний осиротив дружину Іванну з Гісовських і дві доньки, Марійку та Лідію. Панахида відбудеться у вівторок 12 січня о год. 7 веч. у похоронному заведенні Лілі і Зілера, а похорон в середу 13 січня о 9 год. зранку з названого похоронного закладу до церкви св. Михаїла і відтіль на український католицький цвинтар.

● **Об'єднання Американсько-Українських Ветеринарних Лікарів** відбуло в грудні м. р. в Шикаґо загальні збори. Було 20 лікарів, 35 взяли участь кореспонденційним шляхом. Вирішено скликати Товариський З'їзд у Шикаґо, весною цього року, з нагоди 15-ліття Об'єднання. Почесним головою Управи ОАУВЛ став проф. І. Розгін, головою Є. Богачевський, секретарем В. Ястремський, скарбником В. Петрина, організаційним В. Помірко, бібл. — В. Фединяк, заступником голови — П. Сениця.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

МИТРОПОЛИТ ІОАН ТЕОДОРОВИЧ ПЕРЕДАВ РІЗДВЯНЕ ВІТАННЯ НА УКРАЇНУ

Ню Йорк. — Митрополит Української Православної Церкви у ЗДА Іоан Теодорович передав у Навечеріє Різдва Христового, в середу 6-го січня ц.р. через висильні Радіо Свобода своє Різдвяне Послання на Україну. Вітаючи усіх вірних Православної Церкви на Україні і в інших республіках СССР, Митрополит Іоан закликав їх не втрачати віри у важких умовах переслідування Церкви совєтськими атеїстами і не попадати в розпач і в безнадію в обличчі атомової загрози, що може знищити ввесь світ. „Прийде час — заявив Владика — що уся українська земля й увесь український народ здобуде повну свободу". Того ж самого дня передали свої привіти народам поневоленим Москвою також Владики інших національних Церков у ЗДА.

ЄПИСКОПСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ У ВІДПРАВАХ БОГОСЛУЖБ

Рим. — В опублікованому тут Спільному Пастирському Посланні 14 українських католицьких Владик, об'єднаних під час Ватиканського Собору в Єпископській Конференції окрему увагу присвячено питанню впровадження народної мови у відправах Богослужб „Відносно впровадження живої матірної мови — сказано в посланні — на місце дотеперішньої церковно - слов'янської, яка є радше нашою давньою староукраїнською мовою, отже і в багатьох країнах досить зрозумілою й для сучасних українських вірних наша Єпископська Конференція не бачить покищо конечности загальної зміни. А все ж стверджуючи засаду, прийняту в усіх Церквах східніх обрядів ще від апостольських часів про змогу вживати живу-матірную мову у відправах Богослужб, якщо того вимагає добро душ, наша Єпископська Конференція вирішила допустити уживання живої української мови у відправах наших Богослужб для кращої й кориснішої участи наших вірних у тих Богослужбах, зразу тільки в деяких частинах наших Богослужб, а саме в читанні Апостолів і Євангелій, у „Вірую", „Отче Наш" і в молитві перед святим Причастям, і то вже в найближчому часі, як тільки появиться друком апробований текст тих частин відправи".

Т-ВО ПРИХИЛЬНИКІВ УНР В ДЕНВЕРІ

Дня 2 січня 1965, в приміщенні музею Визвольної Боротьби п. Олексієнка в Денвері, Колорадо, відбулися установчі збори громадян, здебільшого колишніх вояків і урядовців УНР, для заснування Товариства Прихильників УНР в Денвері. Головував на зборах Ст. Глушко, секретарював — Л. Биковський. Після вислухання інформації Ст. Глушка про перебіг, починаючи від 1-го грудня 1956 р., заходів для заснування подібного Товариства і П. Олексієнка про сучасний актуальний стан цієї справи, ухвалено започаткувати Товаристо Прихильників УНР в Денвері. Після того обрано управу новозаснованого Товариства в складі: П. Олексієнко — голова, К. Іваницький — секретар і М. Биковська — скарбник та Контрольну Комісію в складі: Ст. Глушко — голова, Ф. Гнойовий і Л. Биковський — члени.

УКРАЇНІСТИКА В ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Тільки від 9 до 18 січня можна вписатись у канцелярії Пенсильвенійського Університету у Філядельфії на весняний семестр україністики — історія української мови, літератури, театру. Виклади розпочнуться 21 січня. Українську літературу читатиме д-р Г. Лужницький, мову — д-р Наталія Пазуняк; за вислухання весняного семестру зараховується три кредити, що їх визнають усі коледжі й університети в ЗДА.

ПОМЕР ПАВЛО СТЕП-ГАВРИШ

Увечері 2-го січня 1965 р. в Торонті помер Павло Степ-Гавриш, один з редакторів журналу ОДУМ „Молода Україна", автор багатьох статтей і нарисів. Смерть наступила в шпиталі св. Йосафата, де бл. п. Павло Степ перебував декілька тижнів на лікуванні. Похорони відбулися у вівторок 5 січня.

● **У еспанському тримісячнику „Орієнте Еуропео" ч. 55 з 1964 р., що виходить у Мадриді,** в статті А. Айснера „Рух населення у Центральній і Східній Европі" вказано, що донедавна незалежні Балтійські держави Москва перетворила на колоніяльно - залежні, типу Білоруси, України і Молдавії. У статті зроблено перегляд, як за роки другої світової війни розрослася комуністична імперія СССР, збільшивши на 23 мільйони кількість контрольованого населення.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

10 РОКІВ В'ЯЗНИЦІ ПІДПАЛЮВАЧЕВІ БІБЛІОТЕКИ В КИЄВІ

„Гомін України" з 9 січня подав — на основі повідомлення так зв. „проґресивного" „Нашого Життя" з 9-го грудня м. р. — вістку, що в Києві відбувся суд над підпалювачем Бібліотеки АН УССР і тому не названому по прізвищу злочинцеві дано 10 р. в'язниці. Повідомлення справді „проґресивне", адже раніше повідомлялось, що підпалювач — божевільний, а божевільних не судять навіть у СССР.

УКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИКА В ЕМБРІОНАЛЬНОМУ СТАНІ

„Літературна Україна" з 5 січня ц. р. повідомляє: „На Україні ця наука як галузь лінґвістики має деякі успіхи, але як допоміжна історична дисципліна перебуває в ембріональному стані... Історики звертаються до ономастики покищо стихійно. Та нині необхідно узагальнити досвід використання ономастичного матеріялу, створити методичні посібники"... Ономастика — наука про назовництво. Ономастична Комісія АН УССР мала б у першу чергу запротестувати проти неоправданих змін історичних назв українських міст і сіл назвами типу „Торез", „Лумумба", „Жовтень" тощо.

ДИТЯЧА ПИСЬМЕННИЦЯ НАТАЛЯ ЗАБІЛА ПЛЯНУЄ...

Відома дитяча письменниця Наталя Забіла в Києві, розповідаючи про свої творчі пляни, заявила кореспондентові „Літературної України" 5 січня, що вона „плянує написати один твір, давно задуманий і навіть розпочатий, як поема чи віршоване оповідання для трохи старших читачів, бо основна його ідея — антирелігійна". Незабаром у Києві відбудеться нарада з питань української совєтської літератури для дітей.

ПОВІДОМЛЯЄ КАПІТАН МІЛІЦІЇ З ЖИТОМИРА

„Коли настає вечір, на вулиці районного центру Дзержинська виходять хлопчики і дівчатка з червоними опасками. Це — юні дзержинці. Вони стежать за громадським порядком у місті, борються з правопорушеннями серед неповнолітніх. Загони юних патріотів діють також у багатьох селах району".
(„Радянська Україна" з 5 січня)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

глядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Держава і здоров'я громадян

Ствердивши, що „без здоров'я нема щастя" і що здоров'я народу є найпершою передумовою успіху всіх державних починів, Президент логічно зробив змістом свого першого звернення до Конґресу з 7-го січня цього року справу фізичного здоров'я американців. Це не є докладно сформульований законопроєкт, — це тільки накреслений у загальних зарисах плян цілого ряду окремих законопроєктів, з яких один — про медичну опіку для старших віком осіб — уже зголошений конґресменом Кінґом і сенатором Андерсоном, а інші будуть внедовзі зголошені.

Звернення Президента знаменито умотивоване фактами про поступ медицини, який дозволив перебороти цілу низку недавно смертельних недуг, — про існування все ще таких „масових убивників", як пістряк, серцева атака і мізковий удар, — про трагічну ситуацію незаможніх старших віком осіб, — про недоліки стану здоров'я дітей і молоді, — про потребу боротьби проти умових недуг, — про конечність створення кращих можливостей для побільшення лікарських кадрів, поширення центрів охорони здоров'я і поглиблення студій у дослідних установах. Пов'язавши опіку над здоров'ям громадян також із контролею харчів, фармацевтичним промислом, зловживанням косметиками та загрозою від наркотиків і їх підмінок, — це звернення Президента стало дійсно історичним документом, який започатковує нову еру в історії соціяльного законодавства Америки. Воно визнало принцип, що здоров'я громадян країни — це не тільки їхня приватна справа і справа виключно приватних забезпеченевих організацій, а що це також справа держави, що це обов'язок державного апарату дбати за збереження і піднесення стану здоров'я загалу громадян, в першу чергу тих їхніх верств, які фінансово неспроможні дбати самі за себе.

Змагаючи до перетворення Америки у „величне суспільство", Президент правильно починає від самого споду. Найбільш переконливий його арґумент той, що 50% юнаків-рекрутів не всилі перейти іспиту здоров'я. Америка, внаслідок різних обставин, відставала від інших країн Заходу в ділянці державної опіки над здоров'ям. Маючи велетенські матеріяльні джерела, вона й у цій ділянці осягне напевно великі успіхи у ході до мети, якою є здорова душа у здоровому тілі.

Різдво в СССР

Цьогорічне Різдво святковано в Совєтському Союзі проти волі уряду, урочисто, в ясно освітлених церквах, з тією різницею, що цього року відкритих церков було ще менше, як минулого, до того ж у відкритих церквах людей, зокрема молоді, було менше, як рік чи два роки тому.

Безупинний наступ на Церкву й релігію в СССР та в інших комуністичних країнах робить своє, тим більше, що ведеться він тепер удосконаленішими й перфіднішими методами. Воднораз із відкритою боротьбою проти релігії, веденої адміністраційними заходами — ув'язнюванням чи усуванням священиків і замиканням церков, совєтський режим намагається відвертати своїх громадян, особливо ж молодь, від віри в Бога, ще й іншими засобами. Крім Нового Року із совєтизованим „дідом морозом", наслідники Сталіна і Хрущова запровадили тепер „новорічний період", що охоплює також і дні Різдвяних Свят. Десять днів відбуваються тепер в СССР урочисті „новорічні" паради з усією помпою і блиском. В перший день Різдва до Кремлю зібрано на „ялинку" понад дві тисячі московських дітей, в неділю 10-го січня звезено до Москви 25 000 дітей з усього Совєтського Союзу, зокрема із Ленінграду, Києва та інших міст для урочистих новорічних святкувань, влаштовуваних в колишній церкві св. Георгія. По всьому СССР у ці дні шкільна молодь мала вакації і, підбадьорювана закликами партії й уряду, ходила ... щедрувати — співати давніх коляд і щедрівок, перероблених в совєтському дусі, насичених комуністичним змістом. Усе це мало той наслідок, що різдвяних богослужень по церквах слухали здебільшого старші люди, бабусі й дідусі, в той час як їхні внуки святково зодягнені, парадували по різних „кремлях" або „щедрували". Вкладаючи в давні обряди і релігійні звичаї антирелігійний, безбожницький зміст, большевики намагаються викоренити їх з допомогою релігії взагалі.

Проте, в історії християнської Церкви було вже й те. Періоди переслідувань мінялися з періодами ворожої Христовій науці ідейної інфільтрації. Але Церква, оця справжня Христова скала, утримувалася і зростала, розцвітала ще пишніше. І всі ті, що хотіли її знищити, всі їхні „ідеології" та „реформи" миналися безславно і без сліду.

НА ТЕМИ ДНЯ

Чого бажає московська „Правда" Америці

„Туманність Вашингтону" — так назвав свій новорічний нарис про ЗДА власний кореспондент „Правди" Вішнєвський, який постійно перебуває в столиці над Потомаком.

„З білим Різдвом у Вашингтоні нічого не вийшло ... Місто у безпросвітньому тумані" — розповідає кореспондент читачам в СССР, нарікаючи на багато неясностей: неясні контури „великого суспільства", неясна „війна проти вбогости", „туманні контури радикальних зовнішньополітичних відносин, що їх пророкують тут офіційні особи" ... Реторично запитуючи: „Куди, якими шляхами ти підеш, Америко, в 1965-му році?" — кореспондент відповідає нібито словами вашингтонців: „Відверто кажучи, ми покищо не знаємо".

Змалювавши таку туманну картину, „Правда" малює рукою свого звітодавця з Вашингтону цілком „культурно-обмінну" картину американського життя: дехто нібн забороняє Санта - Клоса, бо він у червоному кожушку — отже „комуніст"; „різдвяні грабунки у крамницях побили нові рекорди"; „багато промисловців і бизнесменів передбачають, що в 1965 році розпочнеться спад виробництва", „по-старому біля будинку нацистівських штурмовиків висить плякат: „Скинути атомову бомбу на червоних".

Однак, той символічний „туман" починає в умі московського „коекзистенціяліста" розвіюватись, коли він стверджує, що в ЗДА „вже йде малопомітний, але вірний процес. Полягає він у тому, що „більшість американців виступає за пошуки мирних рішень, за конструктивні переговори із СССР".

Так вилазять білі нитки на темному тлі задумів Кремлю: лівий елемент, мовляв, уже починає набирати сили в Америці, а рятунок від політичного й господарського „туману" для ЗДА тільки в „конструктивних переговорах" із Москвою.

Кореспондент „Правди" закінчує свій новорічний нарис описом випадкової зустрічі в потязі з двома молодими вояками американської армії. На його запитання, „що вони знають про Росію" (зн. ССCP), а один з вояків сказав, що в СССР „є багато цікавого, мені не все там зрозуміле, але цікавих речей — хоч відбавляй". І кореспондент „Правди" робить висновок, що ці вояки „думають", і йому здалося, — „що у млі наступив ще один просвіт" ...

З новорічного репортажу проглядають тенденції брежнєвсько - косиґінського „колективного керівництва": ЗДА, мовляв, знайдуть розв'язку багатьох проблем шляхом зближення із Совєтським Союзом, читай Росією, а „мирна коекзистенція" потрібна для того, щоб ЗДА розкладались зсередини, щоб далі розвивався отой „малопомітний, але вірний процес".

(В. Г.)

Богдан Ґалайчук

ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ В НАСТУПІ

Буенос Айрес. — Раз існує психометрія, соціометрія, економетрія тощо, то чому б не ввести „політикометрію"? Це, зокрема, підходило б до Латинської Америки, де існує точно 20 держав, цебто, не вживаючи компютера, можна обрахувати схематично, що одна держава творить 20% Латинської Америки. Наприклад, коли дійшло було до перевороту у 2-ох країнах (Арґентині та в Перу), можна було вважати, що демократія потерпіла дефіцит на 10% (5 + 5 = 10). У 1963 році ті обидві держави вернулись були до демократичного правопорядку, зате зломили його інші латиноамериканські країни: Ґватемаля, Домініканська Республіка, Гондурас та Еквадор. А що 20% — 10% = 10%, коефіцієнт залишився той самий — 10%.

Не змінився він і минулого року: з одного боку не впала ніяка „інституціоналізована" диктатура (ні параґвайська Штреснера, ні нікараґванська Сомози), з другого — не проведено виборів у ніякій країні, що відхилилися хвилево від конституційного режиму ще давніше, тобто у 1963-му році. Зате у квітні м. р. проґнано конституційного президента Бразилії, у листопаді в Болівії. У Болівії розігнано Конґрес, у Бразилії він діє далі, але його роля досить дивна: дискутувати той чи інший законопроєкт президента, і коли впродовж одного місяця його не прийме, то цей законопроєкт все одно набирає сили закону.

Передусім слід ствердити, що у двох минулорічних переворотах не було симптомів притаманного Латинській Америці мілітаризму. І в Бразилії і в Болівії збройні сили виступили щойно в останній фазі, остаточно перерішуючи вислід національних революцій, заініційованих і ведених цивільними політичними колами. Ні бразилійський маршал Кастельо Бранко, ні болівійський генерал Барревієнтос не мають, як виглядає, диктаторських амбіцій і трактують свою владу скоріше як твердий обов'язок. Перший із них обіцяв вибори — і, тим самим, поворот до нормального конституційного ладу — на 1966 рік, другий навіть на 1965. Слід сподіватися, що вони докладуть всіх зусиль, щоб виконати зобов'язання — подібно, як виконали його у 1963 році перуві́янські і опісля арґентинські військові кола.

Далі, обидва згадані перевороти можна оцінювати позитивно з погляду не лише політичної, але й соціяльної демократії. Болівійський уряд обіцяв зберегти всі — до речі, не надто щасливі — надбання революції 1952 року, що, зрештою, не насуває сумнівів, бо про поворот до влади великих землевласників та цинових маґнатів немає мови. Складніша ситуація витворилась була у Бразилії. Існувала небезпека, що після повалення Ґулартового інфільтрованого режиму з його гурра-революційною гістеричною демагогією постане реакція — „меккартівського", а то й клясичного, олігархічного типу. Покищо виглядає, що уряд Кастеля Бранка оминув ту небезпеку — і що, керований старим, чесним маршалом, бразилійський корабель щасливо пропливає між червоною Сцилою і чорною Харибдою.

До активів слід зарахувати також стабілізацію і навіть поступ демократії у двох країнах, що її привернено ще 1963 року, тобто в Перу та в Арґентині. На місце двох олігархій — традиційної перуві́янської і реставрованої після Перонового упадку арґентинської — йде там побудова соціяльної демократії, до речі, в Перу у формах більше систематичних, ніж в Арґентині. Характеристичне — і відрадне — що до того самого спільного знаменника дійшли дві дуже відмінні переможні партії: дрібноміщанські, традиційно протиреволюційні, ортодоксально демократичні „Народні Радикали" в Арґентині, а в Перу „Народна акція" Беляунда, що ще в 1962 му році викликував поважне побоювання своїми кастрофільськими заявами, але після вибору виявився льояльним демократом і навіть поміркованим державним мужем. На жаль, обіцяні Беляундом реформи реалізується мляво, з огляду на постійну обструкцію опозиції, зокрема двох великих опозиційних партій, АПРА та Одрі́ївської Унії; проурядова коаліція Беляундової „Народної Акції" та Християнської Демократії змайоризована в Конґресі.

З подібними труднощами зустрівся Фрей — нововибраний християнсько - демократичний президент Чіле.

Іншого роду небезпеку спіткала соціяльна демократія в Арґентині: „Народні Радикали" виявились неперевершеними не лише в чесності та демократичній ортодоксії, але й в економічному дилетантизмі: щедрий друк банкнотів довів до гострої інфляції. Зате ні перуві́янській, ні арґентинській демократії не загрожує мілітаризм: військові кола не втручаються в політику, відколи державна керма перейшла в руки чесних демократів, що поклали кінець корупції і — коли йдеться про Арґентину — криптокомуністичній інфільтрації.

Про відступ демократії у 1964 році немає мови. Що більше, саме переворот врятував Болівію від „досмертного президента", Бразилію, а може й цілу Південну Америку, від куди грізнішої небезпеки: комунізму.

Слід подати, що минулого року врятувалась від комунізму ще одна держава, дармащо її конституційно - правний статус не змінився: Чіле. Коли порівняємо Бразилію, Чіле та — врятовану від комунізму ще під кінець 1963 року — Венесуелю, то побачимо різні форми боротьби між тоталітаризмом і демократією, які, до речі, далеко не вичерпують всіх можливих форм революційної війни.

Як це згадав недавно державний підсекретар Томас Ман, комуністична партизанка діє в цілій низці латиноамериканських країн: Колюмбії, де вона найстарша та найглибше закорінена; у Венесуелі, де дійшла була до вершка напередодні і під час виборів, під кінець 1963-го року; у Болівії та у двох середньоамериканських країнах — Ґватемалі і Гондурасі. Державний підсекретар не згадав про Арґентину, де в березні зліквідовано вже другу спробу організації червоної партизанки. Не згадав також про Перу, бо тамошня індіянська партизанка під проводом Блянка дійшла була до грізних розмірів, але вже придавлена.

Та, дивлячись із загальноконтинентальної перспективи, на увагу заслуговують лише два основні зудари: у Венесуелі та Бразилії, де, за словами губернатора Лясерди, „Росія програла революційну війну". Це слід завдячувати мужній поставі громадянства, яке у Венесуелі відповіло на терор масовою участю у виборах, а на масову інфільтрацію у Бразилії — протикомуністичною революцією, справжньою демократичною революцією, у якій військовий переворот творив лише кінцеву фазу. У Венесуелі, Бразилії та Чіле демократія осягнула цінну перемогу в трьох різних версіях революційної війни.

Під цю пору осередок ваги червоної офензиви у третьому світі пересунувся, принаймні хвилево, до Африки — очевидно, незалежно від хронічного азійського вогнища, у В'єтнамі та Ляосі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОФІЦІЙНА НАЗВА ЗАХІДНЬО - УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В 1918 - 1919 рр.

У „Свободі" з 31-го грудня м. р. п. І. Оліфер, спростовуючи допис про Листопадову Академію в Бостоні, в якому автор допису ужив назву „Західньо - Українська Народна Республіка" — написав дослівно таке: „Галицька земля ніколи не була „Народньою" республікою".

Таке твердження, до того ще й висловлене в категоричній формі („ніколи"), зовсім не згідна з історичною правдою. Бостонський дописувач мав повну рацію, коли застосував таке правильне означення.

Конституційний, основний закон, одностайно ухвалений Українською Національною Радою у Львові 13-го листопада 1918 року, в артикулі 1-му постановляє:

„Держава, проголошена на підставі права самовизначення народів Українською Національною Радою у Львові дня 19-го жовтня 1918 року, обнимаюча весь простір бувшої австро - угорської монархії, заселений переважно українцями, — має назву Західньо - Українська Народна Республіка".

ЗУНР була справді державою народньою, із демократичною системою правління. Сувереном, що виконував верховну владу в державі, був увесь народ через своє обране представництво. Це зафіксовано в артикулі 4 згаданого конституційного закону.

Від часу злуки Західньо-Української Народньої Республіки з Українською Народньою Республікою — на правах широкої територіяльної автономії — зобов'язувала назва Західня Область Української Народньої Республіки. (ЗО УНР).

Зенон Стефанів

ПРО РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО ТАНКУ

В ч. 179 „Свободи" подано уривок із статті М. Скали про „балетницю - солістку Рому Прийму ... яка перша й досі єдина українська танцюристка і хореограф ... на чужому міжнародному ґрунті ... робить ... пропаґанду українському народові ..."

Дозвольте тут дещо додати до і для історії українського танку. З солісток - танцюристок Оленка Ґердан, ще бувши підлітком, репрезентувала мистецтво українського танку (дует з М. Звонком) на Панслов'янському Скавтовому Джемборі в Чехії. Потім стала лавреаткою Фестивалю Танку в Брюсселі (1938 р.) з кляси солістів, де виступала як перша українка - солістка з мистецькими танками власної композиції, та на фестивалі народних танків (там же, дует з Р. Степаняком).

До Бельгії на фестиваль О. Ґердан була вислана Союзом Українських Професійних Музик — СУПРОМ у Львові після рішення мистецького жюрі, яке саме її вибрало. Про її виступи там пишуть (в книжці М. Пастернак „Українська жінка в хореографії"): „Виступ Оленки Заклинської на міжнародному мистецькому форумі був не тільки справою її особистого успіху, це мало загальноукраїнське значення, бо вона виступала як українка, виконувала танці власного укладу до музики українських композиторів".

Також пізніше О. Ґердан виступала як представниця українського мистецтва на міжнародних концертах на обох континентах. Останньо виступала вона в Маямі, 1960 р. в телевізії в рямках інтернаціонального представництва мистецтва — з відомим танком власної хореографії „Плач Ярославни" в супроводі власного співу (арія „Ярославни" — муз. М. Лисенка).

Л. О-вич

ПРО „ПРОБЛЕМИ НАШОГО ЗДОРОВ'Я"

Щиро ґратулюю шановному авторові Романові Міхнякові за його статті, які появилися в „Свободі" під назвою „Проблеми нашого здоров'я". Хочу додати до них декотрі свої зауваги.

Шанувати й дбати про своє здоров'я треба, але — без пересади. Не конче потрібно, щоб ми довго жили, але конче потрібно, щоб ми добре жили.

Людина, яка живе по-християнськи, працює на народній ниві, допомагає своїм ближнім, взагалі робить добро, має більшу вартість, як та людина, яка живе сто літ і тільки дбає про своє здоров'я.

Не журитися — чудова річ, але не можна бути до всього байдужим. Іноді треба в житті чимось і кимось перейматися. Славний письменник Ґетте сказав: „Тільки нерозумні не журяться."

Люди в своєму житті мають різні турботи: родинні, фінансові і т. д., а що вже й казати про страхіття війни, яку ми пережили і яка знищила багатьом здоров'я.

Певно, що не треба тратити голову з журби, треба старатися бути радісним, не зважаючи на турботи. Але мені здається, що людина, котра нічим не переймається, котра є байдужою до всього і до всіх — недобра людина.

Головне — робити добро в покорі, з любов'ю до Бога, і тоді будемо напевно молоді вічно.

Орися Марків
Ню Гевен, Конн.

З української преси

„УКРАЇНСЬКИЙ АНТИСЕМІТИЗМ"

Коментуючи статтю проф. С. Ґольдмана про українсько-жидівські взаємини, інж. Євген Пастернак пише в надрукованій у журналі „Тризуб", 31 за 1964 рік статті п. н. „Про український антисемітизм і жидівський антиукраїнізм" таке:

„Є несумнівним фактом, що існує український антисемітизм, так, як існує жидівський антиукраїнізм, існує історичний антаґонізм поміж українським і російським народами, поміж українцями і поляками, поляками і німцями, німцями і французами, французами і англійцями, англійцями і американцями і врешті, як це не дивно, але існує глибокий антаґонізм поміж „приятелями" народами ЗДА і Канади. Усі ці історичні антаґонізми мають своє історичне підложжя і глибокі історичні причини і в бігу історії згаданих народів ці антаґонізми допроводжували до історичних катаклізмів, що своїми розмірами напевно перевищували „погромницькі" конфлікти поміж українським і жидівським народами. Усе ж, помимо цих фактів, згадані народи не роблять з них, цих антаґоністів і трагічних історичних фактів, трагедії світового маштабу, і ці народи намагаються знайти поміж собою „модус вівенді", підпорядковуючи свої почуття диктатові розуму, і помимо цих антаґонізмів ці народи тепер входять в спільноти народів для власного добра. Також ніхто з цих народів не впровадив кари смерти за ці „анти-почуття", крім „комуністів жидівського походження", які зробили антисемітизм злочином караним на горло тоді, коли вони були „у добрій формі" у верхівці СССР".

ШОВІНІСТИЧНЕ ЗАПОМОРОЧЕННЯ

Мюнхенський тижневик „Шлях Перемоги" з 6 грудня 1964 р. присвятив свою передову статтю п. н. „Філії Москви" становищу української науки в Совєтському Союзі. В статті стверджується:

„Наші здогади про те, що Москва заплянувала повністю ліквідувати, дотепер бодай формально незалежні, республіканські Академії Наук і перетворити їх у філії так званої „всесоюзної" (читай московської) Академії Наук — підтверджуються...

Відтепер, як виходить, в Академіях Наук немосковських країн розвиватимуться тільки окремі роди наук, і таким чином вони в дійсності стають цілком залежні від московської централі, стають її філіями. Не треба й казати, до чого всі ці заходи мають довести. Москва хоче у майбутньому повністю ліквідувати національний розвиток наук і влити їх в єдине московське „всесоюзне" русло.

Наскільки їй ці пляни вдадуться — залежить від спротиву учених поневолених народів та від загальної боротьби з окупантом. Хочемо нагадати, що, наприклад, шкільні русифікаційні заходи Москви в Україні цілком не вдалися тільки тому, що Москва зустрілася з досить міцним спротивом. Гадаємо, що її затії проти науки зустрінуться з відповідною реакцією вчених і громадськости поневолених народів.

Відомо також, що шовіністичне запаморочення відбирає розум та створює придатні умови для росту сил спротиву. Немає сумніву, що поневолені народи не будуть терпеливо ждати, аж їх „добровільно" русифікують та що в національних республіках наростають сили, які врешті зметуть з лиця землі московську тюрму народів і всі її пляни розлетяться, як дімок з карт. Національна ідея всюди тріюмфує, затріюмфує вона теж і в СССР".

МОЄМУ КРАЄВІ

Чи знаєш ти, о краю мій,
Що кожною сльозою
Ти випікаєш слід страшний,
Що в гріб візьму з собою?

Чи знаєш ти, о краю мій:
Що в сні убиті діти,
Волають у душі моїй:
Убивцям відплатити!

Чи знаєш ти, о краю мій,
Що тьма твоєї ночі
У день весняно-голубий
Мені скривавить очі?

Так хай же я згиню — цвісти
Тобі мій рідний краю!
Чи чуєш ти, чи знаєш ти?
І голос: Чую! Знаю!

М. РИЛЬСЬКИЙ

Всеволод Голубничий

КОЛИ, ЯК І НАЩО БУЛА СТВОРЕНА УССР?

(Відповідь д-рові В. Галанові)

Досі найточнішу відповідь на поставлене в заголову питання в українській науковій літературі дає англомовна „Енциклопедія Українознавства". Цю відповідь не легко було дати, бо, як відомо, об'єктивно дослідженої й повної історії підсовєтської України ще не існує, а є тільки кілька рукописів книжкового розміру, на яких і побудовано статтю про історію УССР в цій нашій енциклопедії.

Не треба, мабуть, казати, що справжньої історії УССР немає ще й в УССР. В київській „Українській Радянській Енциклопедії" про створення УССР говориться, наприклад, таке: Центральний Виконавчий Комітет, обраний Першим з'їздом совєтів України в Харкові, 30-го грудня 1917 року „повідомив про створення першого Радянського уряду України — Народного Секретаріяту Української РСР" (том 11, ст. 102). В цій же енциклопедії (том 9, ст. 523) є ціла стаття про цей „Народний Секретаріят Української РСР", хоча в дійсності такого секретаріяту ніколи не існувало, а був лише совєтський Народний Секретаріят Української Республіки, створений в протиагу Генеральному Секретаріятові Української Народної Республіки, тобто виконному органові Центральної Ради. Поскільки Українську Народню Республіку київська енциклопедія викреслила з історії цілком і про неї не згадує, зрозуміло, що не випадає говорити про факт, що майже цілий рік большевики намагалися встановити свою владу саме в Українській Народній Республіці, в існуючій, реальній українській державі, та що свою УССР вони проголосили щойно після цієї своєї невдачі.

Однак, коли цензорам київської енциклопедії перекручувати правду про виникнення УССР було потрібно для того, щоб не інформувати своїх читачів про існування й значення УНР (бо ж тільки в наслідок її існування й існує сьогодні УССР!), то цілком незбагненним є, чому й наша енциклопедія мала б солідаризуватися й повторювати такі фальшивки. А цього, як це не дивно, зажадав від мене, як автора статті про історію УССР, і від проф. В. Кубійовича, як головного редактора енциклопедії, д-р Володимир Галан, головний контролер УНСоюзу, в своїй несподіваній критиці нашої енциклопедії (див. „Свобода" ч. 165 з 3 вересня 1964 р., а також „Вільне Слово" з Торонто, ч. 165 з 19 - 26 грудня 1964 р., яке не знати для чого виступ д-ра Галана передрукувало). Очевидно, про зловмисність виступу д-ра Галана в питаннях історії УССР не може бути мови, все це — просто суцільне непорозуміння. Але сумно, коли доводиться витрачати цінний час на виправлення цього непорозуміння, сумно тому, що я міг би цей час витратити корисніше, написавши, наприклад, ще одну статтю до українського видання словникової частини енциклопедії, яка й так за браком часу в безплатних співробітників виходить надто повільно.

Д-р Галан каже, що в моїй статті в англомовній енциклопедії є „неправди, які стверджить кожний громадський діяч, а не тільки фаховий історик. Поперше, ця УССР була проголошена московськими большевиками не в січні 1919 року, але в грудні 1917 року".

Відповідаю. Про створення УССР в грудні 1917-го року говорить лише большевицька пропаґанда, і то та, що є найгіршого ґатунку, бо навіть на щорічних святкуваннях дати 30-го грудня в УССР обережно й точніше говориться про чергову „річницю проголошення радянської влади на Україні", а не про створення УССР. Можна б тут покликатися на цілу купу документів, щоб довести д-рові Галанові правду, але в газетній статті на це не вистачить місця. Процитую хібащо теж сто раз перецензуровану й сфальшовану „Історію Української РСР" (Київ, 1958, том 2), щоб за одним разом також проілюструвати, наскільки цензори перекрутили факти в київській енциклопедії в порівнянні до інших, київських же, видань. Отже в цій, виданій Академією Наук УССР, історії читаємо:

„Перший Всеукраїнський з'їзд рад (в Харкові, 30-го грудня 1917 р. — В.Г.) заклав фундамент для побудування Української Радянської Соціалістичної Республіки, яка в той час називалася Українською Народною Республікою" (ст. 78).

„6 січня 1919 р. Український Радянський уряд ухвалив постанову про нове найменування республіки. Замість Української Народної Республіки вона стала називатися Українською Соціалістичною Радянською Республікою" (ст. 130).

До цього може слід додати ще тільки таке виясненя. Харківський большевицький уряд присвоював собі не тільки назву УНР в своїх офіційних документах та публікаціях (виходив, напр., його „Вісник УНР" українською й російською мовами), але й називав своє військо „Червоною Армією УНР", визнавав III і IV Універсали, як повноправні юридичні акти, що визначили територію України, тощо. Робилося все це, ясна річ, не так для обдурювання українців, які ж власними очима бачили, наприклад, якою то „Армією УНР" були грабіжницькі банди Муравйова, як для замилювання очей світові та для леґального успадкоємлення існуючої української держави. Для світу створювалося враження, що йде війна між двома урядами тієї самої української держави, а не аґресія Росії проти України. Це було потрібне, зокрема, з огляду на тогочасні мирові переговори в Бересті Литовському тощо. До речі, сучасні совєтські історики неоправдано лають Троцького за те, що він нібито помилково визнав юридичний статус делеґації Центральної Ради в Бересті. Він зробив це тому, що і німці, і Ленін вже визнали цю державу перед цим, а в дорозі до Берестя в той час вже були делеґати іншої „теж-УНР" — Затонський і Шахрай від харківського уряду. Троцький просто був певен, як і всі інші большевики в Москві, що Центральній Раді вже прийшов кінець і що всю її правоздатність тепер перебере харківський большевицький уряд УНР.

Однак, намагання харківсь-

(Закінчення на стор. 4-ій)

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Бенкет Для УНСоюзу заходами Окружного Комітету був успішний, з морального і фінансового боку, коли зважити, що 220 людей заплатило 5 дол. вступу, що мистецька частина (за довга!) була виконана місцевими силами громади, і що це перше того рода імпреза замісць нудних і примусових пікніків, які стратили атракцію.

Квартет ОДУМ-у як теж струнний ансамбль, та виступи родини Сороків в складі батька, сина і двох дочок зі скрипкою, останніх з рядів членів 139-го відділу, були доказом тієї приємної імпрези союзової родини. Проф. Китастий зі своєю невідлучною бандурою піснями Гомін степів і „Піснею про Явтуха" доповнив приємну мистецьку частину програми.

Предсідник Окружного Комітету відкрив імпрезу та ствердив, що і вона є експериментом Комітету. Головний контролер Петро Пуцило проводив імпрезою і виглядає, що він виробляється на доброго тостмайстра.

В офіційній частині, гол. місто-предсідник Степан Куропась вручив медалі о. Грушки заслуженим союзовим організаторам - чемпіонам за 1963 рік.

Золоті медалі одержали: Микола Ткачук, Мих. Семків, Тарас Шпікула і Т. Носісвич. Срібні: Гелен Олек, Іван Воробель, Мих. Ольшанський, Бронзові: Андрій Іванюк, Іванка Подола, І. Мелінишин, Степан Куропась, Іван Іванчук, Мирон Куропась, Стефа Кочій.

На закінчення д-р Гайович, син бувшого секретаря 221-го відділу, дав показ різних магічних штук. Буфет був у власному заряді!

Головним промовцем був головний радний з Канади Богдан Зорич. Він говорив про значення ювілеїв, союзових днів і бенкетів та їх ролю в побудові кадрів УНСоюзу Америки і Канади. Динамічний радний, якого можна без страху ставити на малу і велику трибуну, сповнив добре свою ролю і подобався учасникам імпрези.

Без клопотів Круглого Стола відбулася у нас стріча з українцями з УССР. Стріча була наскрізь приватною в ресторані „Дипломат". Проте, що т. зв. мистецькі сили Товариства Дружби з українцями за кордоном, є совєтськими людьми, комуністами, висланниками Москви і т. п. здавали собі добре справу учасники стрічі. Тому не може бути тут питання ні про зміну віх, ні про ікроїдів зі совєтського консуляту у Львові, ні про небезпечний експеримент і бацилю коезистенції („Америка") ні про троянського коня („Народна Воля").

Лінія УККА не була нарушена, і доктрина д-ра Стахова про воєнний стан і ворогів оборонена.

Бо якщо воєнний стан між комунізмом і вільним світом триває, а він триває, то треба цієї доктрини боронити. Америка не боронила доктрини Монро, і дістала під боком Хрущова з ракетами на Кубі. Український провід не йшов на барикади воювати з комуністичним рухом в Америці під час і по першій світовій (лише видав паперову війну!), і у висліді повстали по наших громадах сильні комуністичні українські громади з власними домами, театрами і власним життям, і своїми союзами (Робітничий Орден).

Вони набрали великої сили і загрожували навіть існуванню Організації, де д-р Стахів є редактором. А Турфдоми в Канаді під час другої світової війни уряд забрав, та віддав назад, як СССР став союзником Вільного Світу. Отже, або війна і треба йти на зустрічі, якщо латинська приповідка про „кавеант консулєс" щось варта, треба йти на барикади в обороні резолюцій УККА, або мундур до магазину.

Шикаґовські люди, що стрічали мистців, нічим не заразилися, нікого не переконали і навпаки. Стріча ствердила, що хоч ми прийняли „Рушничок", то не прийняли його автора, як твердив д-р Лапичак. А в тім, хто такий автор „Рушничка"? Батька його большевики розстріляли, а сам він відбув 10-літнє заслання. Всі наші мистці є під караулом Москви, що ми знаємо не відтепер, і ми розуміємо, що 45 мільйонів українців в Европі хочуть жити і творити своє самостійне життя в таких невідрадних умовинах.

Люди, що відвідували Україну і були на стрічі, панове Васильовський, Мирон Куропась і я спростовували пані Колосову, що в Україні є воля і свобода рухів, на що вона реагувала. Д-р Маркусь дуже річево критикував і доказував абсурдність „злиття націй" і русифікацію української культури і науки в Україні!

Чи варто зустрічатися? Варто, але люди, які бояться, що могли б заломатися такими стрічами, повинні такі зустрічі оминати. Зустрічі можуть бути лише приватні, бо до офіціяльних ніхто крім УККА і уряду УНР не має і не може мати мандату. А до таких офіціяльних зустрічей ніколи не дійде!

„Багряні рожі" гостинного виступу українського театру з Філядельфії, мали великий успіх. Заля парохії св. о. Миколая була заповнена, всі квитки випродані. По всіх клопотах, які є в нашій громаді у зв'язку з календарем чи патріярхатом, філядельфійські люди були тим бальзамом, що гоїв рани. Люди забули про все і три години заливалися сміхом.

„Багряні рожі" відорвали людей від сірої буденщини.

Місцевий „Клюб Львовян" який опікувався театральним виступом, потерпав, бо дорога далека і видатки великі. Львовяни деколи докладали, але цим разом ні.

Союзовий традиційний Миколай, був дуже скромним. В Клюбі Коновальця, в домівці 423-го Відділу УНСоюзу гурток союзовців відзначив свято з пошани до голови Окружного Комітету Миколи Олека, союзового організатора Миколи Ткачука та Миколи Лаби, касира Української книгарні. Цілий вечір співали „О хто, хто Миколая любить", іншої програми крім буфету не було. На другий рік варто влаштувати Гостину св. о. Николая для дітей!

Криза Української Політики, тема доповіді д-ра Мирослава Прокопа зібрала повну залю Пласту 26 листоп. Доповідь цікава і на часі. Український Вільний Світ переживає кризу, мусить реально дивитися в будучність і будувати чи шукати нових перспектив, говорив доповідач. Ніхто з наших організацій чи людей не має монополю на політику. Треба зійтися, скликати наради і вирішити, хто, що і як має представляти, щоб не було хаосу. Тому треба Світового Конгресу українців, що його плянує Панамериканська Українська Конференція. УККА є для Америки, КУК для Канади, а для Вільного Світу поза тим континентом треба Світової Організації.

Що мають українці у вільному світі робити? Доповідач дав кілька вказівок, а найважніші з них:

1. Бути носіями повної державної незалежности України.

2. Головним їх завданням є боротьба з русифікацією, бо це ворог України число один.

Треба їздити в Україну як доказ тамошнім українцям, що ми ними інтересуємося і про них не забуваємо. Головно тут роджена ґенерація повинна їхати і пізнавати Україну.

3. Творити і розвивати науку і мистецтво за кордоном та старатися включити Україну у світову політику Заходу, щоб в той спосіб ізолювати силу Москви, а тим самим підтримати український нарід у його боротьбі проти злиття націй.

На другий день при каві і солодкому вітали д-ра Прокопа в колі запрошених гостей, де була дискусія на тему порушених питань в доповіді.

Концерт хору „Кобзар" з Філядельфії доказав, що Філядельфія тепер серед наших громад на першому місці. Має хори, театральні гуртки, примірний відділ УККА, ЗУДАК, не говорю вже про духовну ієрархію. Навіть на фронті УНСоюзу на підставі стану з 30-го листопада займає перше місце. Та Шикаґо з кінцем року таки допише і знову пораз 5-ий забере перше місце. Мистецька імпреза хору в Лейн Технікал Скул піднесла в очах 2.000 учасників не лише Філядельфію, хор „Кобзар" але й дириґента Рудницького. Він дав доказ своїх композиторських здібностей, вишкільного підходу і любови до української музики, до якої втягнув своїх синів віртуозів фортепіяну і чельо.

Хор чарував і зворушував слухачів не лише виконанням програми але й добірними одягами та дисципліною. Солісти, а Рейнарович зокрема, прекрасно віддали свої ролі, останній співом з творів Данкевича з опери „Богдан Хмельницький".

Парохія св. о. Миколая і тим разом опікувалася імпрезою.

З життя Українського Музичного Інституту

Шкільний рік в УМІ почався запалом до праці в учителів і учнів.

29-го листопада УМІ міг влаштувати „внутрішній" попис, на якому виступило понад 50 дітей. Такі внутрішні пописи, на які приходять лише родичі і близькі знайомі учнів, відбуваються кілька разів в році.

Згаданим пописам, в заступстві директора УМІ в Ню Йорку проф. І. Недільського, проводила пані М. Байлова.

В першій частині грали учні нижчих років. Смичкова оркестра початківців, під керівництвом п. В. Цісика, віддіграла пісні для молоді Миколи Фоменка колишнього професора УМІ. П. Цісик звернувся до присутніх з проханням не забувати про наш обов'язок поставити пам'ятник на могилі сл. п. Миколи Фоменка, який дав нам і нашій дітворі стільки прекрасної музики.

Під час перерви діти і дорослі могли підкріпитися доброю перекускою, приготованою панями з Батьківського Комітету, головою якого є пані Косович.

Після перерви виступили заавансовані учні, які вміло відіграли композиції українських і чужих композиторів.

20-го грудня музичний садочок, під керівництвом пані Г. Мирошниченко-Кузьми, запросив в гостину до великої залі Народного Дому св. Миколая, який обдарував чемних діточок.

З початком лютого учні будуть здавати піврічні іспити, тому всі пильно вправляють.

На лютий Батьківський Комітет приготовляє традиційну костюмову забаву, на яку запрошує всіх дітей з Ню Йорку й околиці.

„Оперний ансамбль" гарячково працює. Приготовляється дитяча опера „Чарівний перстень" на слова К. Перелісної, музика І. Недільського, композиції якого такі милозвучні і бадьорі, як відома його хорова пісня „Засяло сонце золоте".

При цій нагоді треба згадати, що дітей до УМІ можна вписувати протягом цілого року.

Учні УМІ користають не тільки з лекцій музики, але також мають ще одно українське огнище, яке довго в своєму життю будуть згадувати.

Калина Чічка-Андрієнко

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Василь Авраменко**, відомий український балетмайстер і фільмовий продуцент, повернувся до Ню Йорку із двомісячного перебування в Римі, де зняв три фільми: з побуту Митрополита-Ісповідника Кир Йосифа Сліпого в Асижі, із Листопадового Свята в Римі та з Патріярших Богослужень у Ватикані. Після відповідного опрацювання фільми будуть висвітлені в наших Громадах.

МОЛОДІ СПІВАКИ

На українському республіканському конкурсі вокалістів у Києві, що відбувся в залі Консерваторії, перше місце зайняв співак Віктор Тришин із Харкова, другі місця — В. Єгорова, Валентина Соколюк, із Харкова, А. Бойко з Дніпропетровська, Таїсія Мороз із Одеси. (За „Молоддю Україною" з 23 грудня 1964 р.).

Рідних, Приятелів, Знайомих
повідомляємо з глибоким смутком,
що дня 7-го січня 1965 р. у вечорі в лікарні в Асторії,
після важкої і затяжної недуги відійшов у Вічність
на 62-му році трудолюбивого життя
наш Невіджалуваний
ЧОЛОВІК, БАТЬКО, БРАТ і ШВАГЕР

св. п. ТЕОДОР ШАХНОВИЧ

народжений в Гусятині, Західня Україна,
дня 17-го лютого 1903 року.

ПАНАХИДИ будуть відслужені в похоронному заведенні T. M. Quinn & Sons Inc. при 3520 Broadway, Long Island City 6, N. Y., з котрих перша відбулася в неділю, дня 10-го січня ц. р. о 4:30 год. вечора, а друга буде відправлена у понеділок, дня 11-го січня ц. р. о 7:30 год. веч.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, дня 12-го січня 1965 року о 9:30 годині ранку з названого похоронного заведення до української греко-католицької церкви Чесного Хреста в Асторії, а звідтам на український цвинтар св. Андрея в Савт Бавнд Брук, Н. Дж.

Безмірним горем прибиті:

дружина — ЮЛІЯ та донька — ТЕОДОЗІЯ
з родиною, всі в Рідному Краю
брат — ІВАН в Канаді і братова РОЗАЛІЯ

Замість квітів на могилу

сл. п. ІВАНА ФОСТАКОВСЬКОГО

старшини летунства Української Армії складають на Українських Інвалідів:

Д-р Осип і д-р Ольга Коропей	$10.00
Марія Чировська	10.00
Іван і Стефанія Стерпак	10.00
Д-р Тарас і Іванна Ганушевський	10.00
Августин і Алла Юзьв'як	10.00
Д-р Еміль і Ірина Клюфас	10.00
Михайло і Юлія Фліс	5.00
Д-р Ярослав і Ніна Коропей	10.00
Разом	$75.00

Замість квітів на могилу

бл. п. ОЛЕНИ ТУРИНОВОЇ

складають на цілі суспільної опіки в Тов. Самопоміч
10 долярів
Олена ЛУКАШЕВСЬКА та
В. І. БАРАНЕЦЬКІ

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями,
що 10-го січня 1965 р. в Бренвуд, Л. Ай., на 59-му році життя,
після довгої і тяжкої недуги, відійшла у Вічність
наша Найдорожча ДРУЖИНА і МАТИ

бл. п. ЄВГЕНІЯ з Паранюків ТОМОРУГ

ПАНАХИДА — у вівторок, 12-го січня ц. р. о год. 7:45 в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Е. 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в середу, 13-го січня 1965 р. о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а звідсіль на цвинтар Оливна Гора в Лонг Айленд.

Горем прибиті:

муж — АЛЕКСАНДЕР
син — ЯРОСЛАВ з дружиною МАРІЄЮ
і Родина

КОЛИ, ЯК І НАЩО БУЛА СТВОРЕНА УССР?

Закінчення зі стор. 1-ої

кого уряду захопити владу в УНР і перебрати УНР собі тривали не до січня 1919 р., як виходило б з цитованої „Історії Української РСР" а лише доти, доки цей уряд існував, себто — до липня 1918 р. Цей уряд був формально злікцідований на 1-му з'їзді КП(б)У в Москві, а відтоді й до кінця листопада 1918 р. ніякого совєтського уряду України не існувало.

Москва де-факто визнавала гетьманську українську державу, мала з нею формальний кордон і навіть вела торговельні переговори. Тільки несподівана революція в Німеччині дозволила Росії безкарно скасувати свій Берестейський мир з Німеччиною і розпочати новий збройний похід на Україну, „по хліб", як казав Ленін.

28 листопада 1818 р., як параван для цієї агресії, в Курську був створений т. зв. „Тимчасовий робітничо-селянський уряд України". Це оцей уряд 6-го січня 1919 року вперше найменував Україну „Українською Соціялістичною Совєтською Республікою", сформулював її конституцію та побудував її державний апарат. Причин для зміни назви було —кілька.

Поперше, юридична тяглість УНР більше большевикам не була потрібна. Подруге, — і це, мабуть, була найголовніша причина, — на відміну від попереднього, в цьому большевицькому уряді, за винятком одного В. Затонського, вже зовсім не було національно-свідомих українців. (В харківському уряді були ще такі провідні націонал-комуністи, як Шахрай та Лапчинський; там теж були колишні ліві українські с. д., а також, ясна річ, Скрипник). Новий уряд був різко нігілістичний супроти українського національного питання, і тому він, очевидно, з повною присмністю перейменував свою новостворену державу на щось цілком подібне до совєтської Росії.

Д-р Галан також дуже невдоволений з того, що в нашій енциклопедії сказано, що УССР большевики проголосили „щойно після поразки сил УНР". Це, каже д-р Галан, „неправда", бо в січні 1919 р. „ми мали в руках столицю України і на Софійській площі відбували свято злуки України, 22 січня. Зараз потім відбувся в Києві Трудовий Конгрес, парлямент Соборної України, обраний волею українського народу і національних меншин. Про це мова в попереднім розділі енциклопедії в статтях Шульгина й Феденка. Як же міг редактор Кубійович пустити таку неправду в енциклопедію в статті Голубничого?"

Віповідаю в тон д-рові Галанові. А 28-го січня Трудовий Конгрес був перерваний, бо большевики підійшли вже під Київ, захопивши перед тим усе Лівобережжя. А ще потім, через кілька тижнів, большевики захопили майже цілу Україну і так далі. Про все це справді є мова в попередній статті Шульгина й Феденка про історію УНР і я не міг повторювати цього в статті про історію УССР. Але не в цім річ. Річ в тім, що ті п'ять слів, до яких д-р Галан причепився, є у передмові до статті про історію УССР, в передмові, де подається дефініцію УССР, а не деталі її історії. Дефініюється тут УССР як „держава," залежна від Росії і накинена українському народові окупацією його країни . . . щойно після поразки сил УНР". Що тут невірного в цій вступній дефініції ? Невже й тут д-р Галан хотів би, щоб наша енциклопедія прийняла большевицьку дефініцію й твердила б, що УССР постала ще перед поразкою УНР і що, отже, війна йшла між двома українськими державами, а не поміж Росією й Україною? Чи може треба було твердити, що ніякої УССР взагалі „не було, нема й не може бути" й не писати про неї в енциклопедії взагалі? Тоді це була б така сама правда і наука, як і в київській енциклопедії про УНР.

Останнє, що д-р Галан закинув мені, є те, що мовляв, „самі большевицькі документи стверджують, що на з'їзді рад у Києві (в грудні 1917 р. — В. Г.) було понад 2.000 делеґатів, а не 1,200, як подає енциклопедія. З тієї кількости делеґатів поїхало до Харкова лише 70 делеґатів, що дає три з половиною відсотки, а не 20 відсотків. Подаючи таку цифру, енциклопедія мимовільно збільшує большевицькі впливи серед українського народу в тім часі, що не відповідає правді".

Відповідь. Де вичитав д-р Галан в енциклопедії таку цифру, як 20 відсотків, трудно сказати. Там чорним на білому написано, що київський з'їзд покинуло одинадцять відсотків делеґатів, а не двадцять (ст. 796). Це поперше. Подруге, в енциклопедії йде мова про делеґатів, а не про присутніх на київському з'їзді. Акредитованих делеґатів при відкритті з'їзду було зареєстровано „біля 1,200", а присутніх на залі виявилося „понад 2,000". Так є в документах. Потретє, в енциклопедії теж сказано, що до Харкова прибула лише ближче невизначена „група большевиків", що покинули київський з'їзд. Точного числа тих, що прибули до Харкова, немає в жадному історичному документі тих часів, але ясно, що їх прибуло менше, ніж покинуло київський з'їзд, мабуть менше навіть, ніж ті 70, що згадуються в деяких пізніших спогадах. Отже, що ж тут енциклопедія перебільшила? А протиставлювання енциклопедії якоїсь д-ром Галаном не названої „окремої праці" на цю тему, що її, мовляв, „видав ОбВУА ще в 1956 році", на жаль, не можна прийняти за речевий доказ, бо невідомо, про яку „працю" йде —мова, але відомо, що ОбВУА не є науковою установою, що відзначається своїми студіями історії УССР.

На кінець дозволю собі висловити таке побажання. На еміґрації наша енциклопедія науково ще майже не обговорювалася й не рецензувалася, хоча в світових чужомовних публікаціях вже з'явилося багато рецензій, і майже всі вони позитивні. Я вважаю, що свою енциклопедію еміґрація конче повинна об'єктивно простудіювати й речево та конструктивно покритикувати. Як у кожній іншій енциклопедії в світі, в нас теж без сумніву, є помилки й невдалі формулювання. Їх варт би нам спільно знайти й виправити, щоб вони не поширювалися і щоб їх можна було врахувати в можливому другому виданні в майбутньому.

Однак критикувати в спосіб д-ра Галана не годиться. Пам'ятаймо, що незабаром наша енциклопедія, мабуть, стане об'єктом атак, інспірованих з Москви, а критика звідти може бути дуже сильною, бо вони мають не тільки літературно язикатих та освічених писак, але й різні історичні документи та факти, що нам тут не могли бути доступними.

Попереду, отже, ще будуть важкі наукові баталії, щоб оборонити нашу енциклопедію. Тому не підриваймо самі свого авторитету ще перед тим, як навіть ворог став це робити.

Всеволод Голубничий

(Кінець)

ПРЕМ'ЄР ЯПОНІЇ САТО ПРИБУВ ДО ЗДА

Вашингтон. — Японський прем'єр Ейсаку Сато прибув в неділю 10 січня ц. р. до З'єднаних Держав на наради з президентом Джансоном. Зупинившись на нічліг у Сан Франсіско, прем'єр Сато потвердив у розмові з журналістами, що закордонна політика Японії залишається незмінною, маючи за свій наріжний камінь — тісний союз і приязнь з Америкою. Проте прем'єр Сато ствердив, що в підході ЗДА і Японії до Комуністичного Китаю існує різниця, але вона не спричинює конфлікту, бо японські й американські інтереси на Тихому океані ті самі. Японський прем'єр виправдував торговельні взаємини Японії з Комуністичним Китаєм сусідством тих двох країн. Однак Японія не має дипломатичних взаємин з Комуністичним Китаєм і не плянує нав'язати їх. Сато натякнув, що Японія могла б відіграти ролю посередника у конфлікті між Малайзією і Індонезією, якщо — очевидно — забажали б собі цього ті дві далекосхідні держави. Однак він відмовився заявитись щодо становища Японії в справі Південного В'єтнаму і тамошньої участи ЗДА у війні проти комуністичних агресорів. „Якщо я вам це сказав би — заявив він, жартуючи, журналістам — то я не мав би вже нічого нового сказати президентові Джансонові". З уваги на недавній вибух атомової бомби в Комуністичному Китаї, воєнний похід Індонезії проти Малайзії, війну проти комуністів в Південному В'єтнамі, напружені відносини між Пакістаном і Індією та всю взагалі важку ситуацію в Азії і в Океанії — прозахідне і проамериканське становище Японії має величезне значення.

У Ню Йорку відкрито виставку образів Секції студентів ОМУА

Ню Йорк. — В неділю 10-го січня ц.р. відкрито в залі Літературно-мистецького Клюбу першу на цьому терені самостійну виставку образів молодих адептів образотворчого мистецтва, здебільша ще студентів, членів Студентської Секції Об'єднання Мистців Українців в Америці, Відділу Ню Йорк. Авторами є 9 молодих осіб, 5 панночок і 4 юнаки, які виступили разом із 129 експонатами різних технік — олії, акварелі, ґваші, темпери, як також рисунки олівцем, вуглем і тушем. Виставку відкрив голова нюйоркського Відділу ОМУА Володимир Ласовський, який звернув увагу на надзвичайно відрадне явище наявности гурту „молодого нарибку" нашого мистецтва в Америці, між ними — осіб з дійсним поважним талантом, виразно видним вже на теперішній їхній творчості. Це молоді ентузіясти, які водночас фахово студіюють мистецтво в американських школах, будучи членами зорганізованої української громади.

Сніг спричинив відкликання футбольних змагань

Визначені на неділю, 10-го січня, футбольні змагання на Сході ЗДА, в тому і зустріч „Тризуба" зі збірною ЗДА у Філядельфії, були в більшості відкликані через опад снігу, який покрив грища верствою біля 8 цалів. Минулої суботи відбулися футбольні змагання сімкового турніру в залі Арморі у Петерсоні, Н. Дж. і в одній з гор цього турніру „Чорноморська Січ" з Нюарку здобула перемогу 2:0 над Ф.К. Молфетта з Джерзі Сити. Ворота для „Ч. Січі" стріляли: В. Каздоба і Т. Понось. Також розіграно в суботу товариські змагання між кандидатами до збірної ЗДА, поділеними на дружини Сходу-Заходу. Переміг Захід вислідом 2:0 зі стрілів Марфі і Цергузена.

Похоронено визначного союзового діяча Івана Крочака

В Ню Йорку 26-го грудня 1964 р. союзова громада, родина та приятелі, відпровадили в останню путь Івана Крочака, довголітнього касира 204-го Від. УНС-у ім. козака священика Агапія Гончаренка, який помер 22-го грудня 1964 р., проживши 72 роки. Лежав покійний в похоронному заведенню П. Яреми, серед цвітів та прапорів. Панахиду відправив о. Семен Гаюк, парох української православної церкви Всіх Святих при одинадцятій вул. в Ню Йорку. Від Відділу прощали покійного предсідник Павло Марко та д-р Ів. Козак.

26-го грудня після панахиди і відправ у похоронному заведенні та укр. православній церкві Всіх Святих, в супроводі о. С. Гаюка, родини, приятелів та представників Відділу, перенесено покійного та похоронено його на цвинтарі Оливна гора в Квінсі. Від Відділу прощав покійного д-р Василь Палідвор, фінансовий секретар, а від родини подякував усім о. С. Гаюк, прохаючи згадувати покійного в молитвах.

Після похоронів родина запросила присутніх на перекуску до ресторану Ситницького при Ст. Маркс площі в Ню Йорку. Там промовляли від 204-гоВідділу предсідник Павло Марко по українськи та голова Контрольної Комісії д-р Ол. Соколишин, по англійськи, які говорили про заслуги Покійного для Відділу. Народжений 9-го липня 1893 р. в селі Дев'ятники, Бібрецького повіту - Західня Україна, Іван Крочак прибув до ЗДА 1917 р. і зараз став членом 137-го Від. УНСоюзу в Істоні, Па. Від 1930 р. був членом 204-го Від. УНСоюзу, приєднав понад 100 союзових членів, між ними всю свою родину, включно з внуками.

Будучи активним працівником на національній ниві, покійний все дбав про ріст нашого Батька Союзу, і про потреби Рідного Краю. Як довголітній касир Відділу влаштовував імпрези, збирав на народні цілі і сам щедро жертвував, пам'ятаючи все про потреби УККА. В його честь, на заклик обох промовців, переведено збірку на національні цілі, яка дала 61 дол., гроші розподілено так: 25 дол. на укр. прав. церкву Всіх Святих, 20 дол. на УККА на 16 на українських інвалідів. Два роки тому Покійний позичив без процентів 1000 дол. для потреби Відділу, яку йому по році повернуто з подякою. Покійний залишив в смутку дружину Марію, доньку та трьох синів: Остапа-Юрія, Богдана-Данила та Мирона, як також п'ятьох внуків. Наш 204-ий Від. УНС-у ім. о. Агапія Гончаренка, збереже по нім вічну пам'ять.

Д-р Ол. Соколишин

● Просфора ТУСК „Обнова" у Філядельфії відбудеться о 6:30 вечора, в неділю 17 січня, в залі парохії св. Йосафата на Френкфорді, при вул. Токан й Ортодокс. Головну промову виголосить ред. Володимир Душник з Ню Йорку, який, зокрема, поділиться враженнями із Вселенського Собору в Римі. В кінці — товариська забава з танцями.

Концерти ЮСУМА

400-милева віддаль з Міннеаполісу до Форт Вілліямс у Канаді не була перешкодою для юних сумівців, щоб відвідати своїх друзів та дати два концерти по дві години музики, танку і співу.

Танцювальна група з 40 осіб, керівник п. Королевич, мандолінова оркестра з 30 осіб, дир. Олег Левицький, оркестра та вокальний квінтет дівчат — керівник інж. Є. Карпяк, акомпаніяторка п. О. Карп'як, конферанс'є п. М. Свініцька — це все під керівництвом референта ЮСУМА пана Мандибура та голови Осередку п. Ванаша, а також багато родичів та приятелів виїхали в суботу рано 5 вересня з Міннеаполісу, поблагословлені на дорогу новим парохом церкви св. Константина о. монс. д-р Ст. Кнапом. Щасливо доїхали перед вечором до Форт Віліямс і ще весело бавились на забаві, яку спільно —влаштували Орг. В. фронту Форт Віліямс у власному домі.

В неділю рано всі Сумівці місцеві і гості в однострохх і зорганізовано вислухали Службу Божу, після якої О. Ліги Визв. України частувала гостей. По обіді увечері відбулися 2 концерти.

Заля УНО була виповнена публікою, яка з захопленням сприймала всі точки виступу-попису ЮСУМА з Міннеаполісу.

Після вечірнього концерту пані з ОЖЛіги під керівництвом голови пані Іванни Марціновської гостили гостей з Міннеаполіс смачною вечерею, в часі якої голова СУМ-у у Форт Вілліямс, Василь Кахнич подякував виконавцям і їх керівникам за виступи, а потім Ванаш, голова СУМА із Міннеаполісу, подякував усім за гостинність і щирість.

Треба висловити признання молодим добре здисциплінованим сумівцям, які по дватри рази натиждень точно ходять на проби; і керівникам — референтові ЮСУМ-а п. Мандибурові, хореографові П. Королевичеві, муз. керівникові інж. Є Карп'якові, акомпаніяторці О. Карп'як,дир. О. Левицькому та конферанс'є М. Свініцкій. Вони багато праці віддають нашій гарній молоді, як і рокичі дітей, які возять їх на проби, не жаліють грошей на музичні інструменти та коштовні строї.

Я. Карп'як

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 15-го СІЧНЯ 1965 р.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Перші місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 155 Відд. в год. 7-ій веч. в приміщенні УНДому, 760 Стейт вул. Проситься прибути на збори. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відд. в год. 6-ій веч. в УНДомі, 90-96 Фліт вул. Нова управа на 1965 рік: І. Грабар, предс., Дм. Дидик, секр., Ст. Микитюк, кас., М. Попович, гол. Контр. Комісії. — Д. Дидик, секр.

СУБОТА, 16-го СІЧНЯ 1965 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ — 14 Відд. в год. 7:30 веч. в залі Чорноморської Січі. Проситься залеглості приносити на збори. — В. Роговський, гол., А. Бориченко, касир, М. П. Отрок, секр.

ГАРТФОРД, Конн. Річні загальні збори Б-ва ім. І. Хрестителя — 277 Відд. в год. 7 веч. в домі Укр. Гор. Клюбу, 53 Вітмор вул. На порядку зборів: звіти управи і Контр. Комісії та вибір управи на 1965 р. По зборах Відділу відбудуться річні збори Каси Хворих з річним звітом та вибором Комісії Каси Хворих. Проситься всіх членів взяти участь. — Управа.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 156-ий Відд. в год. 7:30 веч. Склад Управи на 1965 р.: Ів. Янчак, предс., Ів. Чабан, заст., В. Новак, секр., Вол. Крамар, заст., В. Трач, касир, Ів. Рудницький, Д. Кучера — Контр. Комісія, Вол. Волянський і П. Шабатура — Контр. хворих. — В. Новак, секр.

Посмертні згадки

ДМИТРО ГОЙ, довголітній член і бувший урядник Б-ва св. Степана — 221 Відд. УНС в Шикаґо, Ілл., помер 10-го грудня 1964 р. на 79-му році життя. Покійний нар. в селі Плешківці, пов. Тернопіль, Україна. Полишив в смутку сина Богдана, зам. доньку Наталку та 4 внуків. Похорон відбувся 12 грудня 1964 р. з укр. кат. церкви св. Йосифа при участі родини, приятелів і членів Відділу. Похований на цвинтарі св. о. Миколая.
Вічна Йому Пам'ять!
Т. Шпікула, секр.

ГРИГОРІЙ ГІНКО, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка — 176 Відд. УНС в Шикаґо, Ілл., помер 19-го листопада 1964 р. Покійний нар. в с. Лагодів, Зах. Україна. Залишив у великому смутку сестру Теклю в Польщі та двоюрідну сестру Каролину в Шикаґо. Похорон відбувся 23-го листопада 1964 р. з пох. заведення на Mt. Hope Cemetery.
Вічна Йому Пам'ять!
І. Воробель, секр.

МИКОЛА ЧЕПАК, член Б-ва св. І. Хрестителя — 230 Відд. УНС в Йонґстави, Огайо, помер 24-го листопада 1964 р. Покійний нар. 17-го лютого 1909 р. в с. Шпиколяси, пов. Золочів, Україна. Був активним в українському громадському житті. Залишив у великому смутку дружину Анну, 2 зам. доньки і сина Богдана. Похорон відбувся 28 листопада з церкви св. ап. Петра і Павла в Ворен, Огайо, при участі родини, членів Б-ва і приятелів. Похований на церковному цвинтарі.
Вічна Йому Пам'ять!
П. Ліщак, секр.

ІВАН ПАСТУШАК, член Б-ва св. о. Николая — 104 Відд. УНС в Перт Амбой, Н. Дж., помер 24 грудня 1964 р. в автовій катастрофі. Залишив у смутку дружину Анну, три доньки, сина і внука. Похорон відбувся 28 грудня 1964 р. з пох. заведення до рим. кат. церкви св. Степана, а відтак на український парафіяльний цвинтар при участі родини, знайомих і членів Б-ва.
Вічна Йому Пам'ять!
Г. Мисак, секр.

ТАРЗАН, ч. 5367. Смерть оленя!

Зовсім приголомшені Тарзан і д-р Бейтс спостерігали, як атакуючий олень вдарив на Боба Кука!

І так закінчилося це видовище, бо поранений олень впав неживий на землю. — Я не заробив його . . . Кук важко дихав.

— І я також, — урочисто відповів Тарзан. — Бо моя стріла пробила його серце!